

Powiat Łęczyński

Powiat Łęczyński został utworzony na podstawie Ustawy z dn. 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym i Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie utworzenia powiatów. Jego siedzibą jest miasto Łęczna. Na jego terytorium znaczna część Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego z jeziorami: Dratów, Łukcze, Piaseczno, Rogóžno, Uściwierz, Zagłębcze.

Herb powiatu łęczyńskiego przedstawia

w czerwonej tarczy herbowej wspiętego gryfa srebrnego (białego) z żółtym dziobem i takimiż szponami, trzymającego srebrną lampkę górniczą z płomieniem czerwonym; nad pasem falowanym błękitnym w podstawie.

Gryf nawiązuje do godła herbowego Jaksy z Miechowa - pierwszego znanego właściciela ziem obecnego powiatu. Lampka górnicza nawiązuje do tutejszego górnictwa, pas błękitny symbolizuje rzekę Wieprz.

Flaga powiatu łęczyńskiego to prostokątny płat tkaniny o stosunku wysokości do długości jak 5:8 podzielony w poziomie na dwa równe pasy barwne: błękitny i czerwony. Pośrodku flagi umieszczono godło z herbu powiatu: gryfa trzymającego lampkę górniczą.

Powiat Łęczyński jest powiatem ziemskim, położonym w centralnej części woj. lubelskiego. Obejmuje sześć gmin: Cyców, Ludwin, Spiczyn, Milejów, Puchaczów, Łęczna. Siedzibą powiatu jest Łęczna, jedyny ośrodek miejski. Fizjogeograficznie powiat leży w strefie przejściowej na pograniczu dwu odrębnych regionów geograficznych: północno - wschodniej krawędzi Wyżyny Lubelskiej w części tzw. Płaskowyżu Łuszczowskiego oraz południowo - zachodnim krańcu Polesia Lubelskiego, na styku dwu jego podregionów, tj. Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego oraz Obniżenia Dorohuskiego.

Powierzchnia powiatu wynosi 634km², liczba ludności ok. 57390 osób. Sąsiadujące powiaty: lubelski, lubartowski, parczewski, włodawski, chełmski i świdnicki.

Miasto Łęczna – jest stolicą powiatu łużyńskiego, siedzibą władz gminnych i powiatowych. Pierwsze wzmianki historyczne o Łęcznej pochodzą z 1350 roku. W roku 1467, w wyniku starań kasztelana krakowskiego Jana Tęczyńskiego, król Kazimierz Jagiellończyk nadał tej leżącej nad rzeką Wieprz wsi prawa miejskie – miasto lokowano na prawie magdeburskim. Gmina Łęczna, zajmująca malownicze tereny w widłach Wieprza i Świnki – to brama wiodąca na Pojezierze Łużyńsko-Włodawskie. Położona na jej terytorium Łęczna to jedyny ośrodek miejski w powiecie łużyńskim. W granicach gminy znajduje się rozciągający się od Łańcuchowa do Zawieprzyc – tzw. łużyński przełom Wieprza, najbardziej urokliwy odcinek Nadwieprzańskiego Parku Krajobrazowego, uznawany za jeden z najpiękniejszych krajobrazowo zakątków Lubelszczyzny.

Synagoga Duża wzniesiona około połowy XVII wieku. W środkowej części znajduje się murowana bima, na planie kwadratu, z czterema kolumnami toskańskimi, na których są półkoliste arkady i dwukondygnacyjowa nastawa. Na każdej ze ścian pierwszej kondygnacji znajdują się po dwa okienka zamknięte łukiem odcinkowym, na drugiej po jednym większym oknie, również zamkniętym łukiem odcinkowym. Kondygnacja pierwsza posiada sklepienie krzyżowe, dekorowane - jak i cała bima - renesansową sztukaterią. Od 1966 roku w synagodze mieści się Muzeum Regionalne.

Synagoga mała, zwana też Domem Modlitwy, szkołą żydowską. Wybudowana na początku XIX wieku. Orientowana. Budynek na planie zbliżonym do kwadratu. Od października 1993 roku mieści się w nim Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna. Z dawnego wyposażenia zachowała się jedynie kamienna umywalnia do rytualnego obmywania rąk w konchowej niszy, na ścianie zachodniej.

Ratusz, taką nazwę nosi budynek wybudowany według planu opracowanego w XIX w. z przeznaczeniem na odwach. Funkcję taką pełnił do I wojny światowej. Jest to budynek klasycystyczny. Od 1971 roku siedziba Urzędu Stanu Cywilnego.

Kościół parafialny p.w. św. Marii Magdaleny został wybudowany w latach 1618 - 31 w stylu późnego renesansu, zwanego też stylem lubelskim. Murowany z kamienia i częściowo z cegły, otynkowany. Świątynia ma kształt krzyża o długości około 45 i szerokości 20 metrów, jednonawowa, prostokątna, czteroprzęsłowa, z dwiema prostokątnymi kaplicami po stronie północnej i południowej. Fasada jednokondygnacyjna, trójprzęsłowa, rozczłonkowana pilastrami.

Wewnątrz kościoła znajduje się pięć ołtarzy barokowych, w tym ołtarz główny z elementami rokokowymi, zabytkowe obrazy i rzeźby. Pod kościołem znajduje się krypta, miejsce pochówku kilku łączyńskich dziedziców z rodu Noskowskich i Firlejów oraz ich potomstwa. Kościół był kilkakrotnie restaurowany, a po pożarze w 1730 roku odbudowany i ponownie konserwowany. **Dzwonnica** wzniesiona po 1781 a przed 1805 rokiem, z cegły, na planie czworoboku, w stylu późnego baroku.

Gmina Ludwin Północna część gminy leży w granicach Parku Krajobrazowego Pojezierze Łęczyńskie i jego otuliny, część wschodnia wchodzi w skład Poleskiego Parku Narodowego. Na terenie gminy znajdują się najatrakcyjniejsze pod względem rekreacyjnym jeziora Pojezierza: Piaseczno, Rogóźno, Łukcze i Zagłębocze. Są one chętnie odwiedzane zarówno przez amatorów kąpieli i sportów wodnych, jak i przez wędkarzy. W pobliżu jez. Piaseczno znajduje się rezerwat „Brzeziczno”.

Budynek Urzędu Gminy w Ludwinie – wzniesiony w 1890 roku w stylu neoklasycystycznym do dziś służy władzom samorządowym. Dworek z 1884 roku i spichlerz z 1888 roku w Ludwinie przed wojną dworek był siedzibą policji, a w czasie okupacji zajmowały go granatowa policja i okresowo SS.

Cerkiew prawosławna p.w. św. Mikołaja w Dratowie z ok. 1880 roku stanowi jeden z nielicznych w woj. lubelskim przykładów budownictwa sakralnego wzniesionego w tzw. stylu rosyjskim. Posiada bogatą, rozczłonkowaną bryłę architektoniczną. Przed cerkwią pozostałości po zabytkowej alei. Nieopodal znajdują się cmentarz

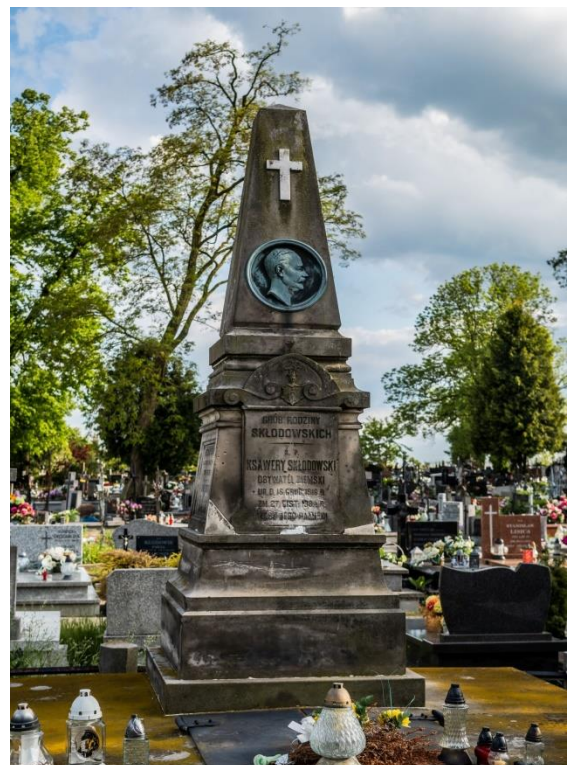
wojenny i cmentarz prawosławny oraz drewniany dom duchowieństwa, pochodzący z XIX wieku.

Gmina Spiczyn leży w zachodniej części Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego, przy ujściu Bystrzycy do Wieprza. Część jej obszaru wchodzi w skład Nadwieprzańskiego Parku Krajobrazowego, usytuowanego w malowniczej dolinie meandrującego Wieprza. Obszary chronione, czyli Park i otulina Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego, stanowią 32% obszaru gminy.

Kościół p.w. św. Anny w Kijanach wybudowany na przełomie XVII i XVIII wieku w stylu barokowym ufundowany został przez Atanazego Miączyńskiego, wojewodę wołyńskiego, jako wotum za szczęśliwy powrót z odsieczy wiedeńskiej. W ołtarzu kościoła znajduje się słynący łaskami obraz Matki Bożej Kijańskiej.

Cmentarz parafialny w Kijanach z grobowcem rodziny Skłodowskich. Jest tu pochowany m.in. Józef Skłodowski, dziadek Marii Skłodowskiej-Curie. Znajduje się tu także symboliczny pomnik z 1990 roku ku czci przywódcy podziemia antykomunistycznego, pseud. „Uskok”, poległego 21 maja 1949 roku.

Nad rzeką Wieprz znajduje się otoczony starym parkiem zabytkowy **pałac Sonnenbergów** z końca XIX w. Został przebudowany ok. roku 1880 przez przemysłowca Stanisława Sonnenberga. W arkadowo-filarowym portyku ustawiono posągi dwóch bogiń: Ateny i Demeter.

Zawieprzycze

Wieś nad Wieprzem z ruinami XVII w. pałacu Atanazego Miączyńskiego, przyjaciela króla Jana III Sobieskiego. Na wysokiej skarpie oprócz ruin zamku oraz barokowej kaplicy zachowały się: kopiec z figurą zwieńczoną żelaznym krzyżem, oficyna, brama wjazdowa, lamus, w którym

znajduje się siedziba Chorągwi Zamku w Zawieprzycach i ekspozycja muzealna oraz ruiny oranżerii. Z miejscem związana jest mroczna legenda o przywiezionej spod Wiednia greckiej brance Teofanii, która za odrzucenie zalotów właściciela zamku została zamurowana w zamkowych murach. Na terenie wzgórza organizowane są historyczne gry terenowe dla grup zorganizowanych.

Gmina Milejów. Przez gminę przepływa rzeka Wieprz, wzdłuż której utworzono Nadwieprzański Park Krajobrazowy. Dobra milejowskie na przestrzeni wieków należały do wielu wybitnych rodzin szlacheckich i magnackich. Posiadający w XVI wieku prawa miejskie Łącuchów wraz z niedalekim Jaszczowem stanowiły w czasach reformacji silny ośrodek ruchu ariańskiego. Milejów to jedyna gmina powiatu znajdująca się na trasie linii kolejowej (Lublin – Chełm). Od wielu lat gmina kojarzona jest z zakładem przetwórstwa owocowo-warzywnego.

Cmentarz wojenny w Łysołajach z mogiłami żołnierzy z czasów I wojny światowej usytuowany jest przy przejeździe kolejowym.

Dwór w Milejowie – piętrowy, drewniany budynek został wzniesiony w 1903 roku przez Antoniego Rostworowskiego. Nieco niżej, nad Wieprzem, znajduje się gorzelnia.

Kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Milejowie – zbudowany w stylu eklektycznym – wzniesiony został w latach 1855-1859. Jego fundatorami byli Helena z Suffczyńskich Chrapowiecka oraz Stanisław i Antoni Rostworowscy. W latach 1990-1996 kościół rozbudowano. Obok świątyni znajduje się dzwonnica z trzema dzwonami. Część ogrodzenia stanowi mur z żelazną bramą z okresu powstania kościoła.

Dwór w Łysołajach – murowany, reprezentujący styl eklektyczny wybudowany został ok. 1904 roku przez Tomasza Popławskiego. Posiada wspaniałe tarasy widokowe. W najbliższym otoczeniu dworu na uwagę zasługują: kaplica murowana z 1934 roku oraz kordegarda, również z początku XX wieku, która przylega do murowanego ogrodzenia z bramą.

Gmina Puchaczów. Puchaczów otrzymał prawa miejskie w 1527 roku od króla Zygmunta I Starego. Lokowany na prawie niemieckim, uzyskał przywileje na trzy jarmarki doroczne i targ cotygodniowy. Za aktywny udział mieszkańców w powstaniu styczniowym Puchaczowowi odebrano prawa miejskie. Właściciele dóbr w Bogdance, bracia

Bogdanowiczowie, zasłynęli jako przywódcy walk o niepodległość kraju. Obecnie gmina kojarzona jest przede wszystkim z kopalnią węgla kamiennego w Bogdance.

Kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Puchaczowie - zbudowany w późnobarokowym stylu – pochodzi z 1778 roku i zaliczany jest do klasy zabytków „0”. W roku 1854 wybudowano murowaną dzwonnice. Świątynię okala XIX-wieczne, murowane żelazne ogrodzenie z bramą i kapliczkami. Obok kościoła znajduje się plebania z 1809 roku.

Grobowiec kamienny z okresu neolitu – odkryty w latach 90. XX wieku na jednym z okolicznych pól – pochodzi z okresu kultury amforkulistów. Rekonstrukcja znajduje się na terenie szkoły w Nadrybiu.

Kopalnia węgla kamiennego Bogdanka. Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. jest jedyną kopalnią eksploatującą węgiel kamienny w zagłębiu lubelskim. Operatywne zasoby węgla wynoszą ok. 235 milionów ton. Jest to węgiel gazowo-płomienny. Głębokość eksploatacji od 860 do 1100 m. W granicach kopalni pozostaje obszar górniczy o powierzchni 73,3 km². Kopalnia to największy pracodawca na Lubelszczyźnie, zatrudnia blisko sześć tysięcy osób.

Gmina Cyców jest największą gminą powiatu łęczyńskiego. Nazwa wywodzi się najprawdopodobniej od produkowanego tu w dawnych czasach sukna, zwanego „cycem”. Teren ten zamieszkiwała ludność zróżnicowana pod względem narodowościowym, kulturowym i religijnym: Polacy, Niemcy, Rusini, Żydzi. Na terenie gminy znajduje

się niezwykle cenne przyrodniczo i zarazem największe jezioro Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego: Uściwierz (ok. 284 ha) oraz rezerваты: „Świerszczów” i „Ciesacin”. Gmina graniczy z Poleskim Parkiem Narodowym.

W centralnej części wsi Cyców znajduje się dawna murowana **cerkiew unicka pw. św. Michała Archaniola** zbudowana w latach 1860-1870, od 1875 roku cerkiew prawosławna, a od 1918 r. kościół rzymskokatolicki pw. św. Józefa (obecnie nieużytkowany). W jej pobliżu położony jest budynek dawnego zboru ewangelickiego (kircha). Był on siedzibą parafii ewangelicko-augsburskiej, która obejmowała wiernych z północnej Chełmszczyzny i południowego Podlasia. W miejscowości znajduje się dobrze zachowany cmentarz prawosławny.

Pomnik w Cycowie wzniesiony został ku czci bohaterów poległych 16 sierpnia 1920 roku w bitwie z bolszewikami. Bitwa przeszła do historii jako przykład zwycięstwa polskiej kawalerii nad przeważającymi siłami wroga. Decydującą rolę odegrała szarża 3. i 7. Pułku Ułanów Lubelskich. Wzmianka o bitwie znajduje się na płycie Grobu Nieznanego Żołnierza w Warszawie.

Świątynia drewniana w Świerszczowie to dawna cerkiew parafialna p.w. Podwyższenia Świętego Krzyża, której budowę zakończono ok. 1875 roku. Charakteryzuje się konstrukcją zrębową. Od roku 1921 do dziś pełni funkcję kościoła rzymsko-katolickiego p.w. św. Bazylego. Naprzeciw wejścia do kościoła znajduje się drewniana dzwonnica o konstrukcji słupowo-ramowej.